

Merituulivoiman sääntelykehikko Suomessa ja erityisesti Suomen talousvyöhykkeellä

SYS Ajankohtaispäivä 4.9.2025

Erityisasiantuntija Tuuli Oikarinen

Työ- ja elinkeinoministeriö
Arbets- och näringsministeriet

Suomen merialueet

- Aluevedet
 - Valtaosin Suomen omistuksessa
 - Metsähallitus vuokraa alueita merituulivoimakäyttöön (MMM:n alla)
 - Suomen lait soveltuvat (kaavoitus, luvat)
- Suomen talousvyöhyke
 - Kansainvälinen merialue – Ei osa Suomea – Vain osa Suomen laeista soveltuu
 - Suomella oikeus taloudelliseen hyödyntämiseen YK:n merioikeusyleissopimuksen nojalla
 - Ei vielä merituulivoimaa
 - TEM:n alla
- Ahvenanmaan aluevedet
 - Ahvenanmaan maakuntahallitus vastaa alueiden jakamisesta merituulivoimakäyttöön

Talousvyöhykkeen merituulivoimalaki

Kilpailutusmenettely talousvyöhykkeen käyttöoikeuksille
merituulivoimaan

Työ- ja elinkeinoministeriö
Arbets- och näringsministeriet

Uuden talousvyöhykkeen merituulivoimalain (tullut voimaan 1.1.2025) keskeinen sisältö

1. Valtioneuvosto valitsee kilpailutettavan merialueen
 2. Energiavirasto järjestää kilpailutuksen
 3. Voittaja voi hakea valtioneuvostolta hyödyntämislupaa
- Huom. Kyse on EU:n käyttöoikeussopimusdirektiivin mukaisesta menettelystä, eli käytännössä julkisesta hankinnasta
 - Lisäksi selkeytettiin lakien soveltumista talousvyöhykkeellä, jotta mahdollisimman yhdenmukaiset vaatimukset aluevesillä ja talousvyöhykkeellä. Esim. sähkömarkkinalain hankelupaa ja ilmailulain lentoestelupaa vaaditaan jatkossa.

Alueen valinta ja sen kilpailutus

1. Valtioneuvosto valitsee kilpailutettavan merialueen TEM:n esittelystä

- Yhteiskunnan kokonaisedun huomiointi – erityisesti ympäristö, kalastus, liikenne
- Konsultin tekemä SOVA (suunnitelmien ja ohjelmien ympäristövaikutusten arviointi) neljästä mahdollisesta alueesta valmistuu 2025 – päätös mahdollinen tämän jälkeen

2. Energiavirasto järjestää kilpailutuksen

- Joka osallistujan täytettävä tietty laadullinen minimitaso (osallistumisen edellytykset)
- Voittaja valitaan tarjotun hinnan ja laatukriteerien perusteella (pisteytys)
 - Laatukriteerit asetuksella: voivat koskea esim. osaamista, taloutta jne.
- Osallistumisvakuus turvaa sitoutumista

Hyödyntämislupa – oikeus alueeseen

3. Voittaja voi hakea valtioneuvostolta hyödyntämislupaa

- Antaa käyttöoikeuden alueelle (vrt. vuokrasopimus) tuulienergian hyödyntämiseen
- Luvalla voi tutkia aluetta ja se antaa varmuuden kehittää hanketta, kuten hakea lupia (etenkin vesilupa)
- VN voi evätä luvan voittajalta vain tietyissä tilanteissa esim. kansallinen turvallisuus
- Edistämisvakuudella turvataan, että hanke edistyy
- Hyödyntämisluvan saaja on velvollinen:
 - Maksamaan kilpailutuksessa tarjoamaansa hyödyntämismaksua tuulivoimapuiston tuotantoaikana
 - Noudattamaan niitä laatukriteereitä, joita on kilpailutuksessa tarjonnut

VN asetus merituulivoimasta talousvyöhykkeellä – lausunnoille valmisteltu luonnos

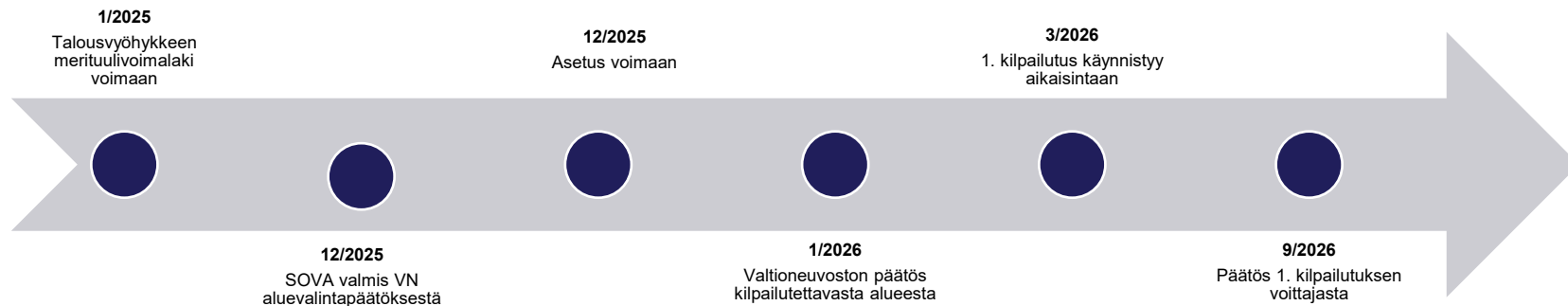
Työ- ja elinkeinoministeriö
Arbets- och näringsministeriet

Asetusluonnoksen keskeinen sisältö

- Osallistumisen edellytykset (minimitaso osallistumiselle): taloudellisia ja osaamiseen liittyviä minimiedellytyksiä
- Osallistumisvakuuden määrä (kilpailutusta varten – tämän saa takaisin)
- Edistämismaksuun määrät ja kerryttäminen (voittaja asettaa hyödyntämisluvan saatuaan)
- Valintakriteerit
 - Hinta (tarjottu hyödyntämismaksu) 50 pistettä
 - Laatu 50 pistettä: osaaminen ja kokemus, energiajärjestelmän joustavuuden edistäminen, lisäiset ympäristötoimet
- Pisteytyksen ja kriteerien taustalla:
 - Liika hinnan painotus ei toimi, koska hankkeen toteutumistodennäköisyys Suomen talousvyöhykkeellä matalampi vrt. kv-esimerkit – korkeimman tarjouksen esittäjä ei välttämättä ole todennäköisin toteuttaja
 - Laatu kriteerien valintaa ohjannut: Kilpailutushetki hyvin varhaisessa vaiheessa hankekehitystä (tiedon puute), tavoite selkeille ja ennakoitaville kriteereille sen sijaan että valinta tehtäisiin kokonaisharkinnan perusteella

1. kilpailutuksen aikataulu

Merituulivoiman sääntelymallit

	Talousvyöhyke (31.12.2024 asti)	Talousvyöhyke (1.1.2025 alkaen)	Aluevedet (pl. Ahvenanmaa)
Alueen valinta	Hankekehittäjän hakemuksesta	Valtioneuvoston päätös	Valtioneuvoston päätös
Instrumentti, jolla käyttöoikeus alueeseen saadaan	Ei selkeästi lainsäädännössä määritelty	Hyödyntämislupa	Vuokrasopimus
Käyttöoikeuden saajan valintatapa	Valtioneuvoston päätös	Kilpailutus (avoin, käyttöoikeussopimusdirektiivin mukainen)	Kilpailutus (M&A-tyyppinen)
Voimaloiden edellyttämät luvat ja menettelyt	Talousvyöhykelain mukainen VN päätös, YVA, vesilupa	Hyödyntämislupa, YVA, vesilupa, lentoestelupa	Kaavoitus, YVA, vesilupa, rakentamislupa, lentoestelupa

Rakennus- ja purkulakihanke

Työ- ja elinkeinoministeriö
Arbets- och näringsministeriet

Rakennus- ja purkulakihanke

- Hallitusohjelman mukaan talousvyöhykkeen merituulivoiman pelisääntöjä selkeytetään
- Tämän toteuttamiseksi tulisi vielä ratkaista:
 - 1) Rakentamissääntely talousvyöhykkeellä (rakentamislaki ei sovellu)
 - 2) Purkusääntely ja purkuvakuus (voimalat tulee saada purettua myös tuulivoimahankkeen maksukyvyttömyystilanteessa)
- Lakihanke käynnisteillä TEM:ssä syksyllä 2025 – tavoite saada eduskuntaan syksyksi 2026